

Sygn.akt II Ca 621/13

POSTANOWIENIE

Dnia 17 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Aleksandra Żurawska

SO Alicja Chrzan

Protokolant: Alicja Marciniak

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2013r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku (...)w G.

przy udziale **I. K., A. K. i J. K. (1)**

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek skargi (...)w G.o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Kłodzku, sygn. akt I Ns 1179/12

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Kłodzku

z dnia 16 maja 2013 r., sygn. akt I Ns 420/13

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że odrzucić skargę i zasądzić od (...) w G.na rzecz J. K. (1)i A. K.kwotę 77,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;

II. zasądzić od (...)w G.na rzecz J. K. (1)i A. K.kwotę 30,00 zł tytułem kosztów instancji odwoławczej.

Sygn.akt II Ca 621/ 13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Kłodzku uwzględnił skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 9 października 2012 roku w sprawie INs 1179/12; uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 9 października 2012 roku w sprawie INs 1179/12 w pkt I i oddalił wniosek J. K. (1) i A. K. o uchylenie się od skutków prawnych niezłożeni w terminie oświadczeń o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po zmarłym J. K. (2); zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 9 października 2012 roku w sprawie INs 1179/12 w pkt II, w ten sposób, że stwierdził, iż spadek po J. K. (2),

zmarłym 27 kwietnia 2008 roku w P., ostatnio stale zamieszkałym w K., na podstawie ustawy nabyli: jego żona I. K., c. R. i B., oraz jego synowie A. K., s. J. i I., i J. K. (1), s. J. i I. – po 1/3 części spadku.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 sierpnia 2012 roku. J. K. (1) i A. K. wnieśli do Sądu Rejonowego o stwierdzenie nabycia spadku po ojcu J. K. (2), zmarłym dnia 27 kwietnia 2008 roku., wnosząc zarazem o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu z dobrodziejstwem inwentarza bądź odrzucenia spadku, oświadczając, że spadek po ojcu odrzucają. We wniosku wskazali, że pozostawali w błędzie co do stanu spadku, nie zostali bowiem poinformowani, że ich matka zaciągnęła pożyczki w (...), a ojciec ten dług poręczył. Podali, że rodzice ukrywali ten fakt przed synami, a oni sami z tej pożyczki nie mieli żadnej korzyści; ich matka, po śmierci ojca, zachorowała na depresję i o pożyczce powiedziała synom długi czas potem, zapewniając, że jest ona na bieżąco spłacana i nie ma z tym problemów. Uczestnicy J. K. (1) i A. K. wiedzieli, że spadkodawca nie pozostawił żadnego majątku, dlatego nie zajmowali się sprawami spadkowymi. W chwili śmierci ojca J. K. (1) był za granicą, przyjechał tylko na pogrzeb i wyjechał. Nie wiedział o długach spadkowych. Ostatecznie J. K. (1) i A. K. złożyli na rozprawie w dniu 9 października 2012r., w sprawie tut. Sądu o sygn. akt I Ns 1179/12, oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Spadkodawca J. K. (2) zmarł w dniu 27 kwietnia 2008 roku w P., ostatnio stale mieszkał w K.. Pozostawił po sobie żonę I. K. i dwóch synów J. K. (1) i A. K.. Nie pozostawił testamentu.

Sąd Rejonowy wydając powyższe postanowienie wskazał na treść art. 524 § 2 k.p.c., art. 401 pkt 2 k.p.c., art. 407 § 1 k.p.c., art. 412 § 1 k.p.c., art. 1015 § 1 k.p.c., art. 1019 k.c., art. 88 § 2 k.c., art. 628 k.p.c., art. 690 k.p.c., art. 84 k.c.

Wnioskodawcy zaskarżając apelacją powyższe postanowienie w całości, zarzucili:

- naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy, a to art. 412 § 2 k.p.c. z art. 524 § 2 k.p.c. w zw. z art. 401 pkt 2 k.p.c. poprzez uwzględnienie skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 9 października 2012 roku., sygn. akt I Ns 1179/12 podczas gdy skarga ta winna ulec oddaleniu, bowiem skarżąca nie kreśliła na czym polegało naruszenie jej praw wskutek wydania zaskarżonego orzeczenia, nie była pozbawiona możliwości działania a samo niewezwanie zainteresowanego do działu w sprawie nie uzasadnia dopuszczalności wznowienia postępowania;

- naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia, a to art. 236 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie ustaleń faktycznych Sądu m.in. na podstawie wskazanych w skardze o wznowienie postępowania dowodów, które nie zostały w formalny sposób dopuszczone i przeprowadzone w toku postępowania wobec czego Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia w sposób nader wątpliwy i niejednoznaczny określił materiał dowodowy stanowiący podstawę merytorycznego rozstrzygnięcia nie wskazując nawet którym dowodom nadaje a którym odmawia waloru wiarygodności przez co istotnie naruszył ogólne reguły postępowania w zakresie równości stron postępowania, a braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że część motywacyjna orzeczenia pozostaje co najwyżej ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej;

- naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 1019 § 2 i § 3 k.c. oraz art. 84 § 2 i art. 88 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i bezzasadne oddalenie wniosku J. i A. K. o uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczeń o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po zmarłym J. K. (2) poprzez ogólnikowe powołanie się w treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia na brak staranności spadkobierców w uzyskiwaniu wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego jako okoliczności wyłączającej zastosowanie tego przepisu, podczas gdy ocena ta nie uwzględnia szczególnych okoliczności rodzinnych spadkodawców a mianowicie, że matka A. i J. K. (1), która cierpiała na silne zaburzenia depresyjne dopuszczając się wręcz myśli samobójczych zataiła przed synami fakt poręczenia pożyczki przez zmarłego J. K. (2) twierdząc że kredyt jest przez nią terminowo spłacany i ukrywając przychodzącą z banku korespondencję w związku z czym wnioskodawcy nie składając oświadczeń o odrzuceniu spadku pozostawali w uzasadnionym błędnym przekonaniu, że ich majątek ulegnie powiększeniu

Sąd Okręgowy przyjmując ustalenia Sądu Rejonowego za własne, zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Przede wszystkim wskazać należy, w oparciu o uzasadnienie Sądu Najwyższego do postanowienia z dnia 17 lutego 2011 roku w sprawie sygn. akt III CZ 6/11, że „artykuł 679 § 1 k.p.c. stanowi, że dowód, iż osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, **może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchYLENIE lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku.** Sąd Najwyższy wyjaśnił w postanowieniu z dnia 14 października 2009 roku., V CSK 118/09 (BSN 2010, nr 1, poz. 14), że postępowanie o zmianę prawomocnego postanowienia spadkowego jest najbardziej zbliżone do postępowania ze skargi o wznowienie postępowania (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1993 roku., III CZP 40/94, OSNC 1994, nr 11, poz. 210). Potwierdza to, także "wznowieniowy" **charakter podstawy wniosku o zmianę postanowienia spadkowego, polegający na wykryciu takich okoliczności, które wskazują, że osoba wymieniona w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku albo nie jest spadkobiercą, albo inny jest jej udział w spadku.** Ta podstawa wniosku odnosi się do każdego zgłaszającego zmianę postanowienia spadkowego, niezależnie od tego, czy osoba ta uczestniczyła w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Co również charakterystyczne dla postępowania wznowieniowego (por. art. 403 § 2 k.p.c.), **uczestnik dotychczasowego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku może powołać się tylko na takie okoliczności i dowody, których nie mógł wcześniej przedstawić.** Podobnie jak w wypadku wznowienia postępowania, wniosek o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku musi być złożony w terminie ustawowym.

Wymienione ograniczenia o charakterze prekluzyjnym nie mają zastosowania w wypadku, gdy zmiany postanowienia domaga się zainteresowany, który nie był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Konsekwencją uwzględnienia wniosku na podstawie art. 679 k.p.c., tak, jak konsekwencją uwzględnienia skargi o wznowienie postępowania, jest uzyskanie nowego orzeczenia, zgodnego z rzeczywistym stanem prawnym. Na tej podstawie uzasadnione jest przyjęcie, że art. 679 k.p.c. w zakresie objętym jego dyspozycją zastępuje instytucję wznowienia postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2004 roku., III CK 458/03, niepubl. oraz z dnia 26 czerwca 2002 roku., III CZ 64/02, niepubl.). **Wniosek ten potwierdza art. 524 § 1 k.p.c., według którego wznowienie postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie jest dopuszczalne, jeżeli postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku kończące postępowanie w sprawie może być zmienione lub uchylone.** Taką możliwość przewiduje art. 523 k.p.c. co do postanowień oddalających wniosek, a w odniesieniu do postanowień co do istoty w sprawach z zakresu prawa spadkowego kwestie te reguluje art. 679 k.p.c.”

W okolicznościach niniejszej sprawy, nie występują wyżej wskazane, określone w art. 679 § 1 k.p.c. przesłanki do złożenia wniosku o zmianę postanowienia spadkowego, skoro skarżąca nie przeczy, że osoby wskazane w postanowieniu Sądu Rejonowego z dnia 9 października 2012 roku, w sprawie sygn.akt I Ns 1179/12 nie są spadkobiercami lub, że ich udział w spadku jest inny, niż stwierdzony.

Zgodnie z treścią art. 524 § 2 k.p.c. zainteresowany, który nie był uczestnikiem postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy, może żądać wznowienia postępowania, jeżeli postanowienie to narusza jego prawa. W takim wypadku stosuje się przepisy o wznowieniu postępowania z powodu pozbawienia możliwości działania.

Zatem **skarżąca oświadczając w wywiedzionej skardze, że jest wierzycielem spadkowym i okoliczność tę udowadniając** umową pożyczki nr (...) z dnia 31 października 2007 roku, nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 8 września 2011 roku, sygn. akt I Nc 2582/11, postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku H. S. z dnia 19 lutego 2013 roku w sprawie sygn. akt KM 10891/11 **wykazała, że postanowienie Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 9 października 2012 roku w sprawie sygn. akt I Ns 1179/12** zatwierdzające oświadczenie wnioskodawców

J. K. (1) i A. K. o uchyleniu się od skutków prawnych nie złożenia w terminie ustawowym oświadczeń o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po zmarłym J. K. (2) i stwierdzające, że spadek po wyżej wskazanym zmarłym na podstawie ustawy nabyli: jego żona I. K. oraz jego synowie J. K. (1) i A. K. – każdy po 1/3 spadku z dobrodziejstwem inwentarza **narusza jej prawo rozumiane w pojęciu art. 524 § 2 k.p.c. jako prawo materialne** (porównaj: uchwałę SN z dnia 18 grudnia 1974 roku w sprawie III CZP 88/74). Oznacza to, że zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 412 § 2 k.p.c. w zw. z art. 524 § 2 k.p.c. w zw. z art. 401 pkt 1 k.p.c. z tej przyczyny, że skarżąca nie określiła na czym polegało naruszenie jej praw nie jest zasadny.

Natomiast zasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 412 § 2 k.p.c. w zw. z art. 524 § 2 k.p.c. w zw. z art. 401 pkt 1 k.p.c. z tej przyczyny, że **skarżąca nie wskazała w skardze, że została pozbawiona możliwości działania.**

Podkreślić należy, że samo niewezwanie zainteresowanego do udziału w sprawie sygn. akt I Ns 1179/12 nie uzasadnia dopuszczalności wznowienia postępowania na podstawie art. 524 § 2 k.p.c. (porównaj: uchwałę SN z dnia 18 grudnia 1974 roku w sprawie III CZP 88/74).

Apelujący trafnie wskazują, że **dla wywiedzenia skargi na podstawie art. 524 § 1 i 2 k.p.c. niezbędnym jest wykazanie przez wnoszącego skargę naruszenia jego praw w prawomocnym postanowieniu sądu oraz wykazanie, że wnoszący skargę został pozbawiony możliwości działania** (porównaj: uchwałę SN z dnia 11 września 1991 roku w sprawie III CZP 79/91).

Ponieważ rozpoznanie kolejnych zarzutów apelacji nie może decydować o treści rozstrzygnięcia, to analizowanie ich staje się zbędne (wyrok SN z dnia 15 października 2009 roku, I CSK 94/09).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że odrzucił skargę, jako nie opartą na ustawowej podstawie – art. 410 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i orzekł o kosztach w postępowaniu nieprocesowym na podstawie art. 520 § 3 k.p.c.